

Umsögn um drög að frumvarpi til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna breytinga á lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997. Mál nr. 291/2019 birt 20.11.2019 á Samráðsgátt.

Stjórn Brúar lífeyrissjóðs telur jákvætt að með breytingu á lögum nr. 129/1997 verði lífeyrissjóðum heimiluð rafræn birting greiðslufirlita lífeyrisðgjalda og upplýsinga um væntanleg lífeyrisréttindi. Einnig er jákvætt að skýrar verði kveðið á um það í lögum hvaða hluti iðgjalda hafi áhrif á greiðslur almannatrygginga, með það að markmiði að koma í veg fyrir mismunun milli greiðsluþega almannatrygginga.

Fyrirhuguð lagasetning mun að öðru leyti en að framan greinir bæði flækja löggjöf um lífeyrissparnað og minnka svigrúm lífeyrissjóða til að bjóða mismunandi leiðir og val fyrir launþega, sem er miður. Markmið stjórnvalda ætti ekki að vera að flækja löggjöfina og minnka svigrúm launþega.

Stjórn Brúar lífeyrissjóðs telur að varast beri að taka upp í löggjöf „tilgreinda séreign“, sem komst í framkvæmd við lítinn undirbúning, er ekki fullmótuð og nær ekki til launþega hins opinbera. Í því sambandi er rétt að vekja athygli á því að hinn almenni sjóðfélagi á erfitt með að átta sig á muninum á séreign og tilgreindri séreign og erfitt er að útskýra þann mun.

Sú tillaga að breytingu er varðar hækkun upp í 1,8% á ári á lágmarkstryggingavernd sem lífeyrissjóður skal veita kallar á útreikninga tryggingastærðfræðings sjóðsins og mögulega endurskoðun á réttindatöflum hans. Tillagan virðist miða við óbreytt ákvæði reglugerðar nr. 391/1998 er varðar ávöxtunarkröfu lífeyrissjóða, en undanfarin ár hefur mikil umræða farið fram um ávöxtunarkröfuna og að ekki sé varlegt eða raunhæft að reikna með 3,5% ávöxtun eigna til framtíðar.¹ Stjórn Brúar lífeyrissjóðs telur nauðsynlegt að forsendur lágmarkstryggingaverndar sjóðanna séu skoðaðar í stærra samhengi.

Alltof skammur fyrirvari er gefinn í umræddu frumvarpi hvað varðar gildistöku og kallar stjórn Brúar lífeyrissjóðs eftir því að gildistökutími verði færður aftur um 1 ár, þannig að breytingarnar, utan breytinga um rafræna birtingu, taki gildi 1. janúar 2021.

Stofnun „tilgreindrar séreignadeildar“?

Brú lífeyrissjóður starfrækir ekki séreignadeild. Í því frumvarpi sem um ræðir virðist gert ráð fyrir því að allir lífeyrissjóðir landsins starfræki séreignadeild sem geti tekið á móti tilgreindri séreign. Stofnun séreignadeildar kallar á samþykktarbreytingar sem og breytingu og viðbótum við innviði sjóðsins sem hækkar rekstrarkostnað sjóðsins.

Í a-lið 3. gr. frumvarpsins, þar sem lagðar eru til breytingar á 5. gr. laganna, er sett skilyrði að sömu reglur gildi um útborgun tilgreindrar séreignar og gilda myndu í þeim lífeyrissjóði sem sjóðfélaginn greiðir sameignarhluta iðgjaldsins til. Þó er kveðið á um útgreiðslureglur tilgreindrar séreignar í nýrri 14. gr. a, sbr. 5. gr. frumvarpsins. Virðist þarna um ákveðna þversögn að ræða og í raun óþarfa skilyrði sett fram í

¹ Sjá m.a. svar þáverandi fjármálaráðherra Oddnýjar G Harðardóttur við fyrirspurn Sigríðar Ingibjargar Ingadóttur, þingskjal 642 – 330. mál á 140. löggjafarþingi 2011-2012.

umræddri 3. gr. frumvarpsins. Einfalda mætti ákvæðið á þann hátt að ekki væri gert að skilyrði að allir sjóðir starfræktu „tilgreinda séreignadeild“.

Í greinargerð með lögum nr. 129/1997, um 5. gr. segir; „...Þá er kveðið á um að lífeyrissjóðum verði óheimilt að íþyngja eða leggja sérstakan kostnað á sjóðfélaga ef hann kýs að hluta af iðgjaldi sé ráðstafað til annars aðila. Þetta er til þess að koma í veg fyrir að sjóðfélögum sé mismunað velji þeir þessa leið.“

Í umræddu frumvarpi sem fjallað er um í umsögn þessari virðist það nú annars vegar vera markmið stjórnvalda að minnka ráðstöfunarrétt sjóðfélaga og hins vegar að íþyngja sjóðfélögum með því að heimila að lagður verði sérstakur kostnaður á sjóðfélaga kjósi þeir að ráðstafa 3,5% hluta iðgjalda sinna annað en til þess sjóðs sem þeir greiða sameignarhluta iðgjaldsins til, sbr. b-lið 3. gr. frumvarpsins, um breytingar á 5. gr. laganna.

Áhrif á A deild Brúar lífeyrissjóðs - jöfn ávinnsla:

Nauðsynlegt er að Brú lífeyrissjóður fái svigrúm til þess að skoða hver áhrif þeirra veigamiklu breytinga, sem lagt er upp með í umræddu frumvarpi, komi til með að hafa á tryggingafræðilega stöðu A deildar sjóðsins, sérstaklega þann hluta A deildar sjóðsins er lítur að jafnri ávinnslu. Hafa ber í huga í þessu samhengi að staða lífeyrisaukasjóðs A deildar sýnir nú þegar verulegan halla miðað við nýjar forsendur tryggingafræðilegrar athugunar. Þá þarf einnig að vera svigrúm til þess að skoða áhrif breytinganna á þá launagreiðendur sem greiða sérstakt iðgjald (svokallað lífeyrisaukaiðgjald).

Áhrif á V deild Brúar lífeyrissjóðs – möguleg neikvæð áhrif á valfrelsi sjóðfélaga:

Allt frá stofnun Brúar lífeyrissjóðs, eða frá árinu 1998, hefur sjóðfélögum í V deild sjóðsins staðið til boða að ráðstafa iðgjaldi umfram 12% iðgjaldi í viðbótarlífeyrissparnað. Sjóðfélagar hafa því getað ráðstafað hluta af mótframlagi launagreiðanda, nú 3,5% í séreign. Af rúmlega 4.600 virkum sjóðfélögum í V deild nýta rúm 38% sjóðfélaga sér þennan valmöguleika eða rúmlega 1.700 sjóðfélagar.

Ljóst er að verði frumvarpið að lögum munu forsendur V deildar sjóðsins breytast verulega, þar sem m.a. þyrfti að hafa samband við alla sjóðfélaga sem þennan valkost hafa valið og kynna þeim breytingarnar. Slíkt er ógerlegt með svo skömmum fyrirvara sem gefinn er í frumvarpinu fram að gildistöku laganna.

Áhrif á B deild Brúar lífeyrissjóðs og lífeyrissjóð starfsmanna Reykjavíkur

Gert virðist ráð fyrir því í umræddum drögum að frumvarpi að lágmarksiðgjald í þá sjóði sem starfræktir eru í dag skv. undanþáguheimild 54. gr. laga nr. 129/1997 hækki einnig uppí 15,5%. Engra skýringa á breytingu þessari er að finna í frumvarpinu og ekkert samráð virðist hafa verið haft við bakábyrgðaraðila B deildar Brúar lífeyrissjóðs eða Lífeyrissjóðs starfsmanna Reykjavíkurborgar við samningu frumvarpsins. Óljóst er því með öllu hver tilgangur breytinganna er. Þá mun breytingin hafa í för með sé aukinn kostnað sveitarfélaga sem ekki hefur verið kostnaðarmetinn.

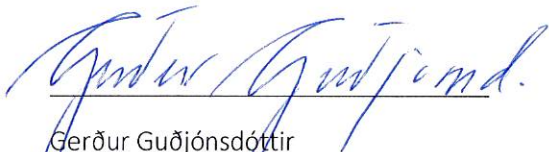
Sé það ekki ætlun stjórnvalda að hækking lágmarksiðgjalds taki til þeirra sjóða sem starfræktir eru á grundvelli áður nefndrar 54. gr. laga nr. 129/1997 þyrfti að kveða skýrar að orði í frumvarpinu, þannig að tekinn yrði af allur vafi um að þeir sjóðir starfi áfram á óbreyttum iðgjaldagrundvelli, þrátt fyrir fyrirhugaðar breytingar. Þá má einnig gera athugasemd við að einungis er tilgreint með óljósum hætti í inngangi greinargerðar frumvarpsins að heimild til tilgreindrar séreignar eigi ekki að taka til sjóðfélaga sem aðild eiga að umræddum B deildar sjóðum, en rétt er að benda á að hugtakanotkun þess málsliðar kallar á endurskoðun.

Stjórn Brúar lífeyrissjóðs hvetur stjórnvöld til þess að endurskoða þær breytingar sem lagðar eru til í umræddu frumvarpi og hraða alls ekki lagabreytingum án þess að nægjanlegt svigrúm sé veitt. Stjórnvöld þurfa að spyrja sig þeirrar spurningar hvort rétt sé að stefna í átt að enn flóknara lífeyriskerfi, þar sem ráðstöfunarréttur og svigrúm sjóðfélaga er minnkað og rekstarkostnaður lífeyrissjóðanna aukinn.

Eftir sem áður hvetur stjórn Brúar lífeyrissjóðs að unnið verði að heildarendurskoðun lífeyrissjóðalöggjafarinnar í samstarfi við aðila vinnumarkaðarins og lífeyrissjóðina.

Reykjavík, 6. desember 2019.

Fyrir hönd stjórnar Brúar lífeyrissjóðs,

Gerður Guðjónsdóttir
Framkvæmdastjóri

Þóra Jónsdóttir
Sviðstjóri réttinda- og lögfræðisviðs